

POBIJANJE PRIMJERIMA

Cilj	<ul style="list-style-type: none">• Debatanti će unaprijediti svoje sposobnosti izgradnje argumenata i pobijanja• Debatanti će naučiti kako bolje izvoditi obrane i napade u svojim govorima
Ishodi	Nakon sudjelovanja na sastanku debatant će moći: <ul style="list-style-type: none">• Objasniti sadržaj debatnog slučaja• Strukturirati ideje svog debatnog slučaja• Navesti pretpostavke i primjere argumenta
Materijali	
Način održavanja	Online u stvarnom vremenu
Metoda	Rasprava, predavanje, samostalan rad, izlaganje
Procijenjeno vrijeme održavanja	40 min

UVOD

Današnja vježba će imati za cilj povezivanja dva važna elementa debatnih govora- *pobijanja* i *objašnjavanja primjera*. U prijašnjim materijalima smo se bavili strategijama pobijanja, logikom pobijanja te načinima strukturiranja, te smo obradili strukturu argumenta, karakteristike potkrijepe kao dijela argumenta, te najčešćih pogrešaka u objašnjavanju primjera. Današnja vježba će biti debatante naučiti *pobijati primjerom ili primjerima*. To ćemo raditi na primjeru 3teze (različito formulirane ovisno o formatu- KP ili WS-u).

Debatanti u pripremi debate trebaju voditi računa o *topikalnosti* i *relevantnosti* svojih tvrdnji i objašnjenja. Zbog toga je izuzetno važno da su pretpostavke i objašnjenja potkrijepljena. U današnjim vježbama ćemo se baviti mehanizmima osnaživanja vlastitih ideja u situacijama kada nemamo puno vremena za istraživanje teme, ili kada imamo limitirano vrijeme za pripremu (kao u pripremi ad hoc debate).

Trajanje: 10 minuta

Aktivnost voditelja: Voditelj s debatantima ponavlja najčešće pogreške u objašnjavanju primjera te *matricu pobijanja* odnosno načine pobijanja argumenata.

Ovdje se možete prisjetiti 5 najčešćih pogrešaka u korištenju primjera i pročitati savjete kako ih izbjeći, a nakon toga u vježbama možete primijeniti te savjete.

1. Primjer nije do kraja objašnjen ili nije jasno što on pokazuje.

- npr. "Promjene zakona bit će efikasne samo ako prate društvene promjene, a ne ako im prethode. Svi znamo što se dogodilo s pokretom sufražetkinja."

U ovom primjeru došlo je do **pogreške podrazumijevanja**. Premda vam se nekad čini da je neki podatak općepoznat, sudac ne smije donositi zaključke za vas. Zato trebate pretpostaviti da sudac nema specifičnih znanja o tome što vaša potkrepa znači te **objasniti što se točno dogodilo** u primjeru koji uvodite.

2. Niste pokazali zašto je neki primjer važan (koji je njegov impact tj. značaj).

- npr. "Više od pola mladih u SAD-u uzima studentske zajmove kako bi financirali svoje obrazovanje. Treba uvesti univerzalni osnovni prihod kako bi se mladi ljudi mogli obrazovati bez pomoći roditelja i zaduživanja."

Kako bi ovaj primjer zaista pomogao vašoj strani u debati, trebali biste objasniti **zašto je loše** da su mladi ljudi financijski ovisni o svojim roditeljima ili

upadaju u dugove. Primjerice, možete pokazati da mnogi otplaćuju svoje studentske dugove godinama, čak i desetljećima, zbog čega imaju smanjenu kupovnu moć, a to nepovoljno utječe na ekonomiju cijele države. Tako je vaš primjer dobio puno veću težinu u debati.

3. Primjer nije povezan s tezom.

- npr. "U 15 zemalja EU zatvori su prenapučeni. Zato smatramo da zatvori trebaju biti fokusirani na rehabilitaciju, a ne retribuciju."

Kao i argumenti, primjeri trebaju biti jasno povezani s tezom. Kad objasnite primjer i pokažete zašto je on bitan, zapitajte se **zašto će upravo afirmiranje/negiranje teze riješiti ili umanjiti problem koji predstavljate**. U gornjem primjeru to biste mogli napraviti tako da objasnite da rehabilitacija dovodi do manje stope ponavljanja zločina zbog čega ćemo dugoročno imati manje zatvorenika.

4. Primjer pokazuje izolirani slučaj, a ne trend.

Primjeri koji pokazuju samo jednu situaciju u kojoj vaš argument vrijedi mogu biti korisni, ali bit će još korisniji (pogotovo u napetim debatama!) ako pokažete da **na temelju tog primjera**

možemo očekivati da će se slične stvari događati u budućnosti i/ili u drugim sličnim situacijama.

5. Primjer je spomenut samo jednom u debati i ne razvija se dalje.

Ako ste uveli dobar primjer u debatu, nikako nemojte zaboraviti na njega! Kao i argumenti, primjeri mogu "rasti" dodavanjem novih razina analize ili

Strategije pobijanja

Kao negacija u debati imamo dvije uloge.

Prva je negiranje onog što je rekla afirmacija, a druga uloga je dokazivanje negativne teze debate. Prilikom dokazivanja negativne teze na primjeru "smrtnu kaznu treba uvesti" u ovoj tezi branimo ideju da "smrtnu kaznu ne treba uvesti".

Kako bi što bolje postavili pobijanje možemo napasti sljedeće elemente

1. Razloga i problema koji vidi afirmacija
2. Cilja koji žele postići svojim argumentom
3. Opravdanost i učinkovitost mehanizma (*provedbe teze*)
4. Točnost, istinitost ili relevantnost argumenata
5. Dosljednost primjera koji se koriste
 - **Negiranje problema koji proizlazi iz teze**

Ovdje jednostavno tvrdimo da problem koji afirmacija navodi ne postoji. Upozoravamo na

isticanjem novih dionika (eng. *stakeholdera*). Također, primjere može osnažiti primjenom nekog od gore navedenih savjeta. Naravno, nije moguće svaki primjer posve detaljno objasniti u prvom govoru, no ako do kraja debate vaš primjer sadrži sve navedene elemente, mogao bi vam biti koristan gotovo kao i vaši argumenti!

to da je trenutno stanje zadovoljavajuće ili dobro. Najuspješnije je kombiniranje pristupa u kojem napadamo afirmaciju da nije dokazala problem i da je trenutačno stanje zapravo sasvim dobro.

Primjer (status quo zadovoljava): Smrtnu kaznu nije potrebno uvesti jer afirmacija nije dokazala da se građani osjećaju nesigurno ili da kriminalci nisu dovoljno kažnjeni u sadašnjem sustavu.

Primjer (status quo ima pozitivne strane): Smrtnu kaznu nije potrebno uvesti jer u Hrvatskoj nemamo problem s visokom stopom teškog kriminala. Naš pravosudni sustav već danas odlično funkcionira u prevenciji teških djela, 40 godina zatvora je sasvim dovoljno da čovjek razmisli o tome.

- **Minimiziranje i relativiziranje problema kojeg teza nameće** - negacija prihvati da problem postoji ali umanjuje značaj problema.

Primjer: Hrvatska uistinu ima visoku stopu teških kriminalnih djela, ali ona su limitirana na

vrlo uzak sloj ljudi i nimalo ne utječu na opći osjećaj sigurnosti kod građana, tako da uvođenje smrtne kazne neće imati utjecaja na društvo.

- **Kontraproduktivnost provođenja teze**
- ovaj napad fokusira se na to da će predložena promjena dovesti do pogoršanja situacije.

Primjer: Uvođenjem smrtne kazne zapravo samo uzrokuje to da teški zločinci postanu još teži. Jednom kada počiniš težak zločin znači da ti je jedini rezultat ili stalni bijeg i suprotstavljanje zakonu ili smrt. To znači da nitko više neće imati ikakvu motivaciju da ne puca po policiji, da se ne bori prilikom uhićenja, uzima taoce, nastavi pljačkati. Jedina alternativa mu je ionako smrt.

- **Neopravdanost provođenja teze**
Negacija tvrdi da afirmacija možda i rješava problem, ali da ga i dalje ne smijemo provesti zbog nekih drugih šteta. Dodatna dimenzija ovog napada može biti i dokazivanje da država jednostavno nema pravo na predloženi način utjecati na ljudske živote.

Primjer: Uvođenjem smrtne kazne možda i riješimo problem kriminala za 1.8%, ali to dolazi pod cijenu da ubijamo ljude, oduzimamo pravo na život na što nikako nemamo pravo. Druga je stvar što nikada nismo 100% sigurni u nečiju krivicu i uvođenje smrtne kazne nužno znači da kad-tad kao društvo ubijemo nevine ljude radi vlastite sigurnosti.

- **Anomalije** - Negacija se slaže da problem postoji i da bi ga se trebalo riješiti, ali tvrdi da zapravo ne postoji sistemski problem koji bi zahtijevao neko trajno rješenje nego tvrdi da se radi o *anomalijama* koje će se ili same riješiti ili ih možemo riješiti nekim manje dramatičnim promjenama.

Primjer: U potpunosti se slažemo da EU ima problem s visokom stopom kriminaliteta i da on utječe na osjećaj sigurnosti. Ali ovo nije sistemski problem EU već posljedica rata između dva mafijaška klana i ono što trebamo napraviti je privremeno povećati broj policajaca u određenim kvartovima. Jednostavno, ovdje se radi o anomaliji i nije potrebno uvoditi dramatična trajna rješenja poput smrtne kazne

Aktivnost debatanata: Debatanti sudjeluju u raspravi i objašnjavaju pogreške u primjerima te strategije pobijanja

Trajanje: 15 minuta

Aktivnost voditelja: Voditelj indicidlnno ili ekipno zadaje jednu pretpostavku argumenta (dolje navedene) odabrane teze. Debatanti imaju 15 minuta za smišljanje pobijanja . Zadatak samostalnog rada je osmisliti

- pobijanje koje se se izvodi u obliku primjera
- Iskoristiti navedeno vrijeme za traženje primjera i za osmišljanje načina na koji će ga iznijeti u obliku pobijanja

Cilj je naučiti iznijeti primjer i analizirati ga kao pobijanje, tako da ne bude samo nepovezana činjenica već da ga se *strateški* Iskoristi

Svakako napomenite debatantima da

- *primjer bude topikalno (povezan s tezom)*
- *primjer pobija točno poantu argumenta, a ne da bude partikularan*
- *ako se koristi kao primjer neka specifična situacija, da se pokazuje zašto to nije izolirani slučaj već trend koji će se dogoditi u većini slučajeva*

Popis teza:

1. ODSK kapitalizam donosi više štete nego koristi za prava ugroženih skupina/ Kapitalizam je štetan za prava ugroženih skupina
2. ODB uveo 100% porez na nasljedstvo/ Treba uvesti 100% porez na nasljedstvo
3. ODB uveo *univerzalni minimalno dohodak (Universal basic income)*/Treba uvesti minimalni iznos koji dobivaju svi građani

Pretpostavke argumenata za pobijanje i moguća objašnjenja

TEZA 1: ODSK kapitalizam donosi više štete nego koristi za prava ugroženih skupina/ Kapitalizam je štetan za prava ugroženih skupina

- 1) Negiramo jer se kapitalizam osniva na meritokraciji

- u kapitalizmu se sve bazira na tome koliko profita netko može zaraditi. Dakle, pri zapošljavanju ili pri odluci u što uložiti ništa osim kvalitete radnika/proizvoda ne igra ulogu. Na taj način ugrožene skupine mogu na temelju svojih sposobnosti

napredovati financijski bez da predrasude imaju ulogu

svijet koji njima paše, a nepovoljan je za radnike i neprivilegirane

2) Afirmiramo jer u kapitalizmu nema brige za one u lošijoj poziciji već samo brige za profit

- ugrožene skupine su obično ljudi iz lošijih financijskih ili socijalnih prilika. U kapitalizmu ne postoji briga za njih, nema socijalne mobilnosti, pa si tako ti ljudi ne mogu priuštiti izlaz iz svojih situacija jer nemaju resurse za uložiti u sebe, a država im to isto ne omogućuje

3) Afirmiramo jer kapitalizam omogućuje gomilanje kapitala i lobiranje

- kapitalizam omogućuje da se bogati dodatno obogaćuju i da taj dodatni novac troše na upravljanje političarima i politikama kroz lobiranje stvarajući

4) Negiramo jer je kapitalizam jedini način na koji se percepcija o ugroženim skupinama mijenja

- jedini način na koji možemo postići ikakvu društvenu promjenu prema tome da ugrožene skupine dobiju više prava nije forsiranje zakona koji favoriziraju ugrožene skupine jer na taj način se odašilje poruka koja potvrđuje njihov dosadašnji status, a to je da su manje vrijedni, da im treba pomoć, da su teret društva. Ljudi na to negativno reaguju. Moramo pustiti ugroženim skupinama da se same izbore za svoju financijsku neovisnost i svoja prava, to je jedini način za dugoročnu promjenu

TEZA 2 : ODB uveo 100% porez na nasljedstvo/ Treba uvesti 100% porez na nasljedstvo

1) Afirmiramo jer tako minimiziramo problem startnih pozicija

- ukoliko uvedemo 100% porez na nasljedstvo, ljudi od svojih roditelja ne nasljeđuju ništa i ovise isključivo sami o sebi da si omoguće prilike u životu što dovodi najbliže jednakosti prilika što može

2) Negiramo jer ovo šteti srednjoj klasi

- bogati ljudi će ili pronaći prečac da ovo zaobiđu ili će tijekom života što više toga pripisivati svojoj djeci i omogućavati im te će na taj način uspjeti više-manje ostati na istom statusu kao i prije, dok će srednja klasa ispaštati najviše jer to malo što bi roditelji ostavili svojoj djeci (za što su cijeli život radili) bi djeci omogućilo da se jako izdignu iz svojeg položaja i popnu se na društvenoj ljestvici

3) Afirmiramo jer principijalno nije okej da poslije smrti odlučujemo o životima

živih ljudi i zato bi se to trebalo prepustiti državi

- mrtvi ljudi više ne žive na ovom svijetu i nemaju probleme koje treba riješiti niti želje te oni zbog toga ne bi trebali moći odlučivati kako će se život na Zemlji nastaviti nakon što oni s nje odu
- 4) Negiramo jer bi čovjek trebao moći odlučivati što će učiniti s imovinom za koju je cijeli život radio
- generalno radimo i mučimo se na poslu kako bismo stekli imovinu i mogli

TEZA 3: ODB uveo univerzalni minimalno dohodak (Universal basic income)/Treba uvesti minimalni iznos koji dobivaju svi građani

- 1) Afirmiramo zato što bi tako uspjeli svima omogućiti barem nekakvu pristojnu startnu poziciju
 - kada bi svi dobivali ubi, apsolutno svaka osoba bi imala nekakav kapital za ulaganje u sebe, svoje obrazovanje, bolje životne standarde i slično, Na taj način bi startne pozicije postale jednakije i više bi se ljudi izdiglo iz siromaštva
- 2) Negiramo zato što je bolje ciljano uložiti u mjere socijalne pomoći
 - u društvu pomoć trebaju samo određeni, a definitivno ne svi, tako da je isplativije ulagati više novaca u ugroženu skupinu ljudi nego ulagati u sve ljude, kojima treba i ne treba

si omogućiti život kakav mi želimo. Odluka o tome što će se dogoditi s nečijom imovinom nakon njene/ njegove smrti itekako utječe na osobu dok je živa, a zna da se svojim novcem neće moći npr. pobrinuti za svoju djecu i da će država dobiti ovlast nad svime za što je osoba radila. Zbog toga bismo trebali poštovati izbor osobe da sa zarađenim radi što želi

- 3) Negiramo zato što bi se ljudi na tome švercali
 - mnogi ljudi rade i trude se da bi preživjeli. U trenutku u kojemu im maknemo tu motivaciju i omogućimo im život bez imalo rada, ljudi koji rade da bi preživjeli će ili u potpunosti prestati raditi ili se barem malo manje truditi ili uzeti manje sati. Na taj način plaćamo ljudima koji su sposobni raditi da trate svoje vrijeme i ne rade ništa korisno
- 4) Afirmiramo zato što bi povećalo kupovnu moć srednje i niže klase
 - dodatni iznos na računu osobe koja živi od mjeseca do mjeseca (većina ljudi) stimulira u toj osobi da potroši malo više nego što inače troši. Na taj način se pokreće cirkulacija novca što je važno jer potiče kompanije i daje im profit, a i Vladi donosi porez.

Trajanje: 15 min

Aktivnost voditelja: Voditelj sluša iznošenje zadatka debatanata te moderira raspravu.

Aktivnost debatanata: Debatanti iznose svoje zadatke te sudjeluju u raspravi.

